కథా నిలయం
4902
శ్రీకాకుళం

1

తిరస్కృతి

‘డాక్టర్....డాక్టర్.....పెండ్లి...చేసు...కోరూ, డా...క్ట...’ ఇన్‌జెక్షన్ యిస్తున్న డాక్టరు మధుసూదనరావు చేతులు వణుకుతున్నాయి. బాధతో ముఖం ప్రక్కకు తిప్పుకొని నిల్చున్నాడు. పేషెంటు స్వరం క్షీణించిపోతున్నది. మరల మైకం వచ్చిందని తెలుసుకొని ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పు విడిచి తన రూముకు బయలుదేరాడు.

ఎదురుగా వస్తున్న నర్సు గ్రేస్ నవ్వుతూ “డాక్టరుగారూ, మీ పేషెంటు ఎలావుంది? పాపం, సరే అని అనకూడదూ?” అన్నది. డాక్టరు మాట్లాడే పరిస్థితిలో లేడు. పలక్కుండా తన రూముకుపోయి కూర్చొని ఆలోచిస్తున్నాడు.

రోజూ అనేక ప్రాణాలు పోవటం చూట్టానికి అలవాటుపడ్డ యీ నర్సులకు, డాక్టర్లకు ఎంత భయంకర పరిస్థితికూడా బాధ కలిగించదు. ప్రాణం విలువే తెలియకుండా పోతుంది. కాని తను కొత్తగా యీ వృత్తి ప్రారంభించాడు, కాబట్టి పూర్తిగా హృదయం మొద్దుబారిపోలా. ఒక్కొక్క ప్రాణం పోయినప్పుడల్లా తను చాలా బాధ పడతాడు. కాని యిలాంటి హృదయవిదారక దృశ్యం యింతకుముందు ఎప్పుడూ తను చూడలేదు.

ఆ అమ్మాయికి దాదాపు ఇరవైనాలుగు సంవత్సరా లుండవచ్చును. రాత్రి పదిగంటలకు వార్డులో చేర్చేప్పటికి స్పృహ లేదు. తను ఇన్‌జెక్షన్ ఇవ్వగానే కళ్లు తెరిచింది. తెరుస్తూనే ఎదురుగా నిల్చొనివున్న తననే పిచ్చిగా చూసింది. ఆమె తన జీవితంలో అనుభవించిన బాధనంతా ఆ కళ్ళలోనే దాచుకున్నదా అనిపించింది. మరల పాలిపోయి క్షీణించివున్న పెదాలు కొంచెంగా కదిలాయి. అవి ఏదో చెప్పటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి. తను దగ్గిరకు వంగి వినటానికి ప్రయత్నించాడు. క్షీణస్వరంలో “డాక్టర్...నన్ను...నన్ను...పెండ్లి చేసుకోరూ” అన్న మాటలు విని తెల్లపోయాడు. ఆమె అదే వాక్యాన్ని రెండు మూడుసార్లు వల్లించి మరల మైకంగా పడిపోయింది.

ఆమెకు కొంచెం స్పృహ వచ్చినప్పుడల్లా అదే వాక్యం పలవరిస్తూ వున్నది. డాక్టరుకు ఏమి చెయ్యాలో, ఏమనాలో బోధపడటంలేదు. ఆమె ఇలా డెలీరియంలో అనటానికి కారణమేమై వుంటుందా? అని ఆలోచిస్తున్నాడు.

"డాక్టర్, పదకొండవ నెంబరు బెడ్ వెరీ సీరియస్" అన్న నర్సు మాటలకు ఉలిక్కిపడి, యంత్రంలాగ లేచి ఆమెవెంటనే భారంగా నడిచి వెళ్ళాడు.

* * * * *

గిరిజ అతి సాధారణ కుటుంబంలో, చాలా చిన్న గ్రామంలో జన్మించినా, చిన్నప్పటినుంచి జీవితాన్ని గురించి ఎన్నో కలలు కనేది. చాలావరకు తన సమయాన్ని ఊహా సౌధాలలోనే గడిపేది. తన తోటి పిల్లలతో కలిసి ఎప్పుడూ కూడ బొమ్మలాటలు కానీ అమ్మలాటలు గానీ ఆడేదికాదు. ఆమెకు అలాంటి ఆటలంటే చాలా అసహ్యం.

ఊహా సౌధాలంటే సాధారణంగా ఆ ఈడు ఆడపిల్లలు నిర్మించుకునేవి కావు అవి తనూ అందరి ఆడపిల్లలలాగ అత్తవారింటిలో అంట్లు తోమవలసిందేనా? ప్రొద్దస్తమానమూ యింటి చాకిరీ, అత్త మామల చాకిరీ, భర్త చాకిరీ చేసి పొట్ట నింపుకో వలసిందేనా? అత్తకు మనుమళ్ళను ఎత్తుకోవాలని వుంటే పిల్లలను కనవలసిన బాధ్యత కూడ తనదే. పిల్లలను కంటూ, వాళ్ళు పెట్టే బాధలతో, ఏడ్పులతో తీరిక లేక, ఓపిక చచ్చి, విసుగుతో కూడిన జీవితాన్ని గడపవలసిందేనా? మిగతా సమయాల్ని ఎల్లమ్మ పుల్లమ్మ కబుర్లతో గడపవలసిందేనా? ఇంతకంటే స్త్రీకి సమాజంలో వేరే స్థానం లేదూ? యీ పనులన్నీ తన అమ్మా చేసింది, అమ్మమ్మా చేసింది. తను అలాంటి అతి సాధారణ జీవితాన్ని గడపలేదు. ప్రపంచంలో నూటికి నూరుమందీ గడిపేలాంటి జీవితాన్ని తను గడపదు. తనలాంటివాళ్ళు వెయ్యికి ఒక్కరు కూడ ఉండరు.

ఇలాగ గిరిజ ఆలోచిస్తూ ఉండేది. యస్. యస్. యల్. సి. పాసయిన తరువాత యింకా చదవాలనే ఉద్దేశం వున్నప్పటికీ చదవలేకపోయింది. దానికి కారణం కుటుంబ ఆర్థిక పరిస్థితే. బంధువులకు, కులపు వాళ్ళకు ఇష్టం

లేకపోయినా ఆమె ఉద్యోగం చేయ నిశ్చయించుకున్నది. ఆమె తల్లి దండ్రులు కూడ ఆటంక పరచలేదు

కొద్ది రోజుల్లోనే తెలిసినవాళ్ళ ద్వారా ఒక ఆఫీసులో ఉద్యోగం దొరికింది గిరిజకు. జీతం నెలకు ఎనభైఅయిదు రూపాయలు. మద్రాసులో అమ్మా నాన్నతో కాపరం పెట్టింది.

ఆమె మాటల్లోని నిండుతనమూ, చూపుల్లోని గాంభీర్యమూ, నడక లోని ఠీవీ, చూసిన ప్రతివారూ ఆమెను గౌరవించకుండా ఉండలేరు. ఆమె అందరితో చాలా ఫ్రీగా మాట్లాడేది. స్త్రీలతో మాట్లాడేటప్పుడు ఎలా ఉండేదో అలాగే నిర్వికారంగా పురుషులతో మాట్లాడేటప్పుడు కూడ ఉండేది. కొంతమంది స్త్రీలు పురుషులతో మాట్లాడేటప్పుడు ఎందుకు సిగ్గు పడతారో ఆమెకు అర్థంకాదు. అలాగ కులుకుతూ, కళ్ళు తిప్పుతూ సిగ్గుపడే ఆడపిల్లలంటే ఆమెకు పరమ అసహ్యం.

సిగ్గు అవేది స్త్రీలలోని బలహీనత మాత్రమేనని ఆమె అభిప్రాయం. అందువల్లనే సిగ్గు నభినయించాలంటే ఆమెకు చాలా సిగ్గు. అంటే ఆమె సిగ్గు విడిచిందని కానీ బొత్తిగా సిగ్గు లేదనిగానీ అనుకోకూడదు. ఆమెకు ఈ సిగ్గు అభినయించే చాలా ఆడవాళ్ళకంటే చాలా ఎక్కువ సిగ్గే. అందువల్లనే ఆమె ఎప్పుడూ చాలా జాగ్రత్తగా, నిర్వికారంగా, గంభీరంగా, బేలన్సు తప్పకుండా జీవితాన్ని లాక్కు వస్తున్నది.

మూడు సంవత్సరాలు గిరిజ జీవితం సాఫీగా గడిచిపోయింది, ఏ వడుదుడుకులూ లేకుండా. ఈ మధ్యలో ఆమెకు చాలా మంది స్నేహితులు పోగయ్యారు. స్నేహితులతో కులాసాగా కాలం గడుపుతుంది. ఒక విధంగా తన ఆదర్శాలన్నింటినీ మర్చిపోయిందనే చెప్పాలి. అంటే ఏదో చేయాలి. ఏమో కావాలి అనే కోర్కె తగ్గింది. కాని మొత్తంమీద జీవితంలో ఏదో వెలితి అనుభవిస్తున్నది. అదేదో ఆమెకే అర్థంకాదు ఎంత ఆలోచించినా.

క్రమంగా ఆమె వాస్తవిక జగత్తులోకి వస్తున్నది. జీవితమంటే ఏమిటో అర్థమవుతున్నది. ఒకొకసారి వంటరిగా కూర్చొని గంటలతరబడి ఆలోచించేది. ఒక స్త్రీ, ఒక పురుషుడు, ఏ యిద్దరు స్త్రీలలాగనో లేక ఏ యిద్దరు పురుషుల లాగనో స్నేహభావంతో ఎందుకు మెలగలేరు? ప్రపంచం అనేక విధాలుగా ఎందుకు ఆడిపోసుకుంటుంది?

తను నాలుగురోజులు నవ్వుతూ మాట్లాడేప్పటికి రామారావు పెండ్లి చేసుకోమన్నాడు. సుబ్బారావు ప్రేమిస్తున్నానన్నాడు. అతని ప్రేమ క్షణికం కాదట. అతని ప్రేమకు ప్రతిఫలం లభించనిపక్షంలో ఆత్మహత్య చేసుకుంటానని బెదిరించాడు. రాజారావు జీవితమంతా బ్రహ్మచర్యం అవలంభిస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేశాడు. యిలాగ తనకు పరిచయమైన ప్రతివాడూ కొంచెం పాతపడగానే తమ ప్రేమను ప్రకటించేవారే. యీరోజు వాళ్ళంతా పెళ్ళిళ్ళు చేసుకొని కులాసాగా జీవితం గడుపుతున్నారు. అంతేకాదు. అందులో కొంతమంది తనను గురించి దుష్ప్రచారంకూడ చేస్తున్నారు.

ఒకోసారి తన ప్రవర్తనకూడ దీనికంతా కారణమేమోననే అనుమానం కలుగుతుంది. కాని తన ప్రవర్తనలో ఎలాంటి బలహీనతా కన్పించదు. ఒకటి మాత్రం ఒప్పుకోక తప్పదు. ఒక్కొక్కడూ తనదగ్గర ప్రేమను ప్రకటించి, తిరస్కరింపబడి, ముఖం వేలవేసుకుని వెళ్ళినప్పుడల్లా, తనకేదో తృప్తిగా వుంటుంది. ఒక రకమైన ఆనందం కూడ కలుగుతుంది. బహుశా అందువల్లనే కావచ్చు, తనకు తారీఖులతో సహా ఎవరిని ఏ రోజు ఎలా ఏడ్పించి పంపినదీ, యిప్పటికీ జ్ఞాపకం వున్నది.

ఒకోసారి యిదంతా ఆలోచిస్తే ఆమెకు బాధగాకూడా వుంటుంది. తనచేత తిరస్కరింపబడిన వారిమీద జాలి కలుగుతుంది. మరల యిలా సరిపెట్టుకుంటుంది. తను మాత్రం ఏమి చేయకలుగుతుంది? తనకు ప్రేమ అనే ఆ రెండు అక్షరాలకు అర్థం తెలిస్తేగదూ ప్రేమించటానికి? సాధారణంగా నూటికి నూరుమందిలోవుండే ఆ బలహీనత తనలో ప్రవేశించటం అసంభవం. అదేమిటో కాని తనను ఎవరైనా చాలా యిష్టపడుతున్నట్లు బయటపడితే ఆమె సహించలేదు. అలాంటి వారంటేనే తనకు చాలా అసహ్యం.

యీ మధ్య రంగారావుతో ఆమెకు కొత్తగా పరిచయమేర్పడింది. అతనిది ఎప్పుడూ నవ్వుతూవుండే స్వభావం. ఎప్పుడూ చాలా కులాసాగా, హుషారుగా కబుర్లు చెబుతుంటాడు. బాగా చదువుకున్నవాడూ, కల్చరు కలవాడు కూడ. గిరిజను నిలేసి 'నీకు అతనంటే యిష్టమా' అని అడిగితే చస్తే ఒప్పుకోదు, కాని అతనంటే తనకు యిష్టమా అని అప్పుడప్పుడూ ఆమెకే అనుమానం కలుగుతూండేది. కొంతకాలం పాటు రంగారావు తన ప్రేమను వెల్లడించకపోతే ఎలాపోయి ఎలా వచ్చేదో! కాని ముక్కుమీద సూటిగాపోయే రంగారావు ఒకరోజు అడిగేశాడు—

"నీవంటే నాకు యిష్టం, నేనంటే నీకు యిష్టమేనా?" అని. ఆ ప్రశ్నతో గిరిజ ఉలిక్కిపడ్డది. చాలా సిగ్గు, కోపం కలిగాయి. కాని నిబ్బరించుకొని 'లేదు' అన్నది. కాని ఆ 'లేదు' అనేప్పుడు యింతకుముందు కలిగే ఆత్మతృప్తిగాని, ఆనందంకాని ఈ మారు కలగలేదు. ఒక రకమైన బాధకూడ కలిగింది. తన హృదయాన్నంతా వెతకసాగింది; ఏ మూలనైనా అతనికి స్థానమున్న దేమోనని.

తలెత్తి చూసింది. రంగారావు లేడు. ఆశ్చర్యం కలిగింది. అంత త్వరగా తేలిగ్గా వదులుతాడనుకోలా. కొంచెం ఉగ్రవున్నవాడే ననుకున్నది.

ఆ రాత్రంతా గిరిజకు నిద్రపట్టలేదు. తను చేసింది పొరపాటని హృదయం ఘోషిస్తున్నది. కాని మనస్సు చాలా తెలివైనదానివని వీపు తడుతున్నది.

రెండవరోజు రంగారావు స్నేహితుడు ప్రభాకర్ అతన్ని వెతుక్కుంటూ వచ్చాడు. రాత్రినుండి అతను రూముకు రాలేదట.

ప్రభాకర్ డాక్టరు చదువుతున్నాడు. ఆవలిస్తే పేగులు లెక్కపెట్టే ఘటం. తూచితూచి మాట్లాడుతాడు. సాధారణంగా యిలా తక్కువమాట్లాడే వాళ్ళ ఎక్కువమాటలు వ్యర్థంగాపోవు. ఇతరుల మీద చాలా ప్రభావం పడుతుంది. యిలాంటివారు వీలయినంతవరకు ఇతరుల నుండి విన ప్రయత్నిస్తూ, తాము మాత్రం చాలా తక్కువ మాట్లాడుతారు.

ప్రభాకర్ ఒకటి రెండుసార్లు రంగారావుతో గిరిజయింటికి వచ్చాడు. ఆ కొద్ది పరిచయంలోనే చాలావరకు గిరిజను అర్థం చేసుకున్నాడు. అందువల్ల రంగారావును తొందరపడవద్దని హెచ్చరించాడు కూడ. మొగవాడు ఎంత తొందరపడి తన ప్రేమను వెల్లడిస్తాడో ఆడదాని దృష్టిలో అంత తేలికయిపోతాడని అతని నమ్మకం.

గిరిజనుండి సరైన జవాబు రానప్పటికీ జరిగిందంతా వూహించుకున్నాడు. "రంగారావుకు నీవు చాలా ద్రోహం చేసినట్లు తెల్సుకున్నావా? అతన్ని నీవు సరిగా అర్థం చేసుకోలేదు. మరల చస్తే తిరిగిరాడు" అన్నాడు ప్రభాకర్ కొంచెం తీవ్రస్వరంతో.

"దానికి నేను బాధ్యురాలను కాను. ఆడది కొంచెం స్వతంత్రంగా మాట్లాడగానే అపార్థం చేసుకోవటం, మరల తమకేదో ఘోర అన్యాయం జరిగినట్లు వూహించుకొంటూ ప్రపంచమునుండి పారిపోవటం ఆడదానితప్పా?" చాలా తీవ్రస్వరంలో అన్నది గిరిజ.

ప్రభాకర్ మౌనంగా కూర్చొని ఆలోచిస్తున్నాడు. స్త్రీ తన ప్రేమను వెల్లడించదు. పురుషుడ్ని కవ్వించి, అతనిచేత చెప్పించి మరల తేలిగ్గా ఎందుకు చూస్తుందో? స్త్రీ ఎలాంటి పరిస్థితిలోనూ తానే ముందు బయటపడదా? ముఖ్యంగా తన సంయమ శక్తిమీద అంత గర్వమూ, అహంకారమూ గల గిరిజ?"

'కాఫీ తాగండి తరువాత ఆలోచిద్దురు గాని' అన్న మాటతో ఉలిక్కిపడి యథాలాపంగానే కప్పు చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. ఎదురుగా కూర్చుని కాఫీ తాగుతున్న గిరిజ ముఖంలోకి గుచ్చి గుచ్చి చూస్తున్నాడు. అతనలా చూడటం గిరిజకు చాలాసిగ్గుగా వున్నది. అటూ యిటూ చూస్తూ అతన్ని మాటల్లోకి దించ ప్రయత్నిస్తున్నది. కాని మౌనంగా కూర్చొని ఆమె మాటలను మాత్రమే వింటున్న ప్రభాకర్ ముందు ఎక్కువసేపు మాట్లాడలేక పోయింది. టేబుల్ మీదవున్న పుస్తకాన్ని తిరగేస్తూ కూర్చున్నది.

'యింక నే వస్తాను' అంటూ జవాబుకు ఎదురుచూడకుండానే వెళ్ళిపోయాడు ప్రభాకర్. ప్రభాకర్‌లాంటి మగవాళ్ళను గిరిజ జీవితంలో మొదటిసారిగా కలుసుకున్నది. ఇంతకుముందు కలుసుకున్నప్పుడు కొత్తవల్లనూ, రంగారావు కూడా వుండటంవల్లనూ అతనలా మౌనంగా వున్నాడనుకున్నది. యింకొకసారి ప్రభాకర్‌ను కలుసుకుంటే బాగుండు ననిపించింది. మరల కాలు జారుతున్నది. 'జాగ్రత్త' అని లోలోన ఎవరో హెచ్చరిస్తున్నారు.

ఎంత మర్చిపోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నదో ప్రభాకర్ అంత జ్ఞాపకం వస్తున్నాడామెకి. ఆఫీసు పనిలోకికూడ మనస్సు పోవటంలేదు. మరల తన యింటికి వస్తాడా? ఒకవేళ రాకపోతే? రాకపోతే తనకేంలేదు, తప్పక వస్తాడు. ఆఫీసు పనిలో విసుగు కలిగినప్పుడల్లా అరచేతిలో ప్రభాకర్ పేరు రాసి రాసి చెరుపుతూన్నది. ఈ వారంరోజుల్లో ఎక్కడ ఏ పేపరు దొరికినా ప్రభాకర్ పేరు రాయడం జరుగుతున్నది. తనలో బలహీనత ఏర్పడుతున్నది. చివరకు తనూ అమ్మా, అమ్మమ్మల జీవితాన్ని గడపటానికే తహ తహ లాడుతున్నది కాదు. ఎప్పటికీ కాదు. తన ఉన్నతభావా లేమైనవి?

ఇక తను ప్రభాకర్ పేరుకూడ ఉచ్ఛరించదు. తను తప్పక ఆదర్శ మయమైన జీవితం గడపాలి, అంటే ఏం చేయాలి ? ఉద్యోగంలో ప్రవేశించకముందు ఉద్యోగం చేయటమే జీవితాదర్శ మనుకున్నది. కాని యిప్పుడు ఏదో అసంతృప్తి తనను వెంటాడుతూంది. ఎనభైఅయిదు రూపాయల చాలీ చాలని జీతం. పొద్దస్తమానం సిరామరకలతో నిండి నలిగివున్న ఫైలూ, సిరాబుడ్డి, కలం; యిదేనా తన జీవితం. ఆదర్శమయ జీవితం ?

కాదు. తను తప్పక పైకి పోవాలి. ప్రైవేటుగా యింటరు, బి. ఏ. పాసు కావాలి. తరువాత ? కొంచెం ఎక్కువ జీతం యిచ్చే ఉద్యోగం వస్తుంది. సరి బాగానే ఉంది. ఆ తరువాత ? జీతం పెరగటమేనా జీవితాదర్శం ?"

కాదు మరి ? ప్రభాకర్‌ను పెండ్లి చేసుకుంటే ? ఛీ. విసుగుతో మధ్యాహ్నం సగం వరకూ చదివిన నవల తీసుకుంది చేతిలోకి.

మరల ఆలోచనలు యీగల్లాగ ముసురుకుంటున్నాయి. అందులోని కథానాయిక స్వభావం కూడ తన స్వభావం లాంటిదే. కాని ఒక భేదం మాత్రం కన్పిస్తున్నది. తన జీవిత లక్ష్యం ఒకటంటూ నిర్ణయించుకోలేక పోతుంది. కాని ఆమె మాత్రం తన జీవిత లక్ష్యాన్ని దేశసేవగా పెట్టుకున్నది. మగవాళ్ళతో ఎంత చక్కగా, ధైర్యంగా కలిసి మెలిసి పని చేస్తుంది ! ఆ మగవాళ్లు కూడ తను చూసిన వాళ్ళకు భిన్నంగానే ఉన్నారు. ఎంత చక్కగా దేశ, విదేశాల సమస్యలను గురించి చర్చించుకుంటారు ! ఎవరు ఎవర్నీ అనుమానించరు. అసలు వారు స్త్రీ పురుష భేదాలను గుర్తిస్తున్నట్లే కన్పించరు. తను కూడ ఏ విప్లవకారుల ముఠాలోనో చేరితే ?

కాని తనలో అంత ధైర్యమూ శక్తీ ఉందా ? రాత్రిళ్ళు ఒంటరిగా నాలుగు గోడల మధ్య ఉండడానికే భయపడుతుంది. అలాంటి ఆమె కొండ గృహల్లో అరణ్యాల్లో ఉండగలదా ?

గిరిజ మొదటినుంచి ఇలాంటి కలలతోనే కాలం గడిపేది. కాని యిప్పుడు బలహీనతను దాచుకోవటానికి పగటి కలలు మరింత ఎక్కువయినాయి. కలలు కనటం తప్పుకాదు. కాని ప్రతి కలా నిజం కావాలని ఆశిస్తూ వాస్తవిక జగత్తునుండి పారిపోవ ప్రయత్నించటమే గిరిజ చేసిన తప్పు.

ఆదివారం వచ్చింది. ప్రభాకర్ వచ్చాడు. గిరిజ గుండెలు వేగంగా కొట్టుకుంటున్నాయి. అతన్ని కూర్చోమంటూనే పోయి అద్దం ముందు నిలబడింది. పౌడరు కొట్టుకుని ముంగురులు సరిచేసుకుని వచ్చి కూర్చున్నది.

"ఏమండీ, ఎక్కడికేనా వెళ్ళుతున్నారా?" అన్నాడు ప్రభాకర్. "లేదే, ఏమి?" అన్నది గిరిజ. అలా ఎందుకడుగుతున్నాడో అర్థంకాక, "ఆఁ ఏంలేదు, పౌడరు వేసుకుని వచ్చారు లాగున్నది. అందువల్ల బయటకు వెళ్ళబోతున్నారేమో అనుకున్నాను" అన్నాడు వచ్చే నవ్వు ఆపుకుంటూ.

గిరిజకి తల కొట్టేసినట్లయింది. యింకొకరయితే యీ పాటికి గెట్ అవుట్ అని ఉండేది. అసలు యింకొకరు మాట్లాడేప్పుడు తనకు పౌడరు వేసుకోవాలనిపిస్తేగదూ? చివరకు చేసేదేమీలేక చాలా కొంటెగా మాట్లాడుతాడని సరిపెట్టుకున్నది.

మరల నిశ్శబ్దం. గిరిజ చాలా ఇరుగ్గా ఫీలవుతుంది. తనకు ఏ రోజూ ఎవరి ముందూ సిగ్గు కలగంది, ప్రభాకర్ ముందు ఎందుకో అంత సిగ్గు? అతన్ని చూస్తేనే అదోలా వుంటుంది. ఎలా ఉంటుందని ఎవరైనా అడిగితే తనకు చెప్పటం రాదు. అతను ఏమన్నా తనకు కోపంరాదు. పైగా అతని ఒక్కొక్క మాట తన హృదయంలో చక్కలి గింతలు పెడుతుంది.

"ఏమిటో చాలా తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నారు" అన్న ప్రభాకర్ మాటలకు గిరిజ ఉలిక్కిపడి అతని ముఖంలోకి చూసింది. అతను సిగరెట్టు పొగ ఊదుతూ ఆ అలలలోకే దీక్షగా చూస్తున్నాడు. అతను తనను చూడటంలేదు. కాబట్టి అతని ముఖాన్ని చూస్తున్నది. ఇంకా కొంచెంసేపు అలా ఉంటే బాగుండు ననిపించింది. ప్రభాకర్ కళ్ళతో ఆమె కళ్లు కలవగానే రెప్పలు సిగ్గుతో బరువుగా వాలిపోయాయి.

క్రమంగా రెండు సంవత్సరాలు రెండు రోజుల్లాగ గడిచిపోయాయి గిరిజకు. ప్రభాకర్ దాదాపు ప్రతి ఆదివారం వస్తూనే ఉన్నాడు. రెండు సంవత్సరాల క్రితం ఒకరికొకరు ఎంత దూరంగా ఉన్నారో ఇప్పుడూ అంతే. ఒకరికంటె ఒకరు చాలా మర్యాదగా, తెలివిగా, తూచి తూచి మాట్లాడతారు. కాని ఎంత జాగ్రత్తగా ఉన్నా గిరిజ మాత్రం అప్పుడప్పుడూ ప్రభాకర్‌కు చిక్కిపోతూనే ఉంది.

ఒక్కోసారి గిరిజకు తనమీద తనకే జాలి కలుగుతుంది. గంటల తరబడి ప్రభాకర్ హృదయంలోని భావాన్ని గ్రహించటానికి ఆలోచించేది. తనను ప్రభాకర్ ఎందుకు యిలా ఏడిపిస్తున్నాడు? తనను ఇలా ఊబిలోకి లాగి ఏడిపించినందువల్ల అతనికి కలిగే లాభం ఏమిటి? అతను నిజంగా తనను ప్రేమిస్తున్నాడా? ప్రేమిస్తే యింత కాలం బయట పడకుండా ఉండగలుగుతాడా? అలా ఉండబట్టే కాదు తను అతన్ని ప్రేమి... కాదు ఇష్టపడుతుంది. లేకపోతే యీ ప్రభాకర్ అందరిలో ఒకడై పోయేవాడే గదూ?

బహుశా అతను తన స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకునే తన ప్రేమను గుప్తపరుస్తున్నాడేమో! అలాగయినా, ఇప్పుడు అతనంటే తనకు పూర్తిగా ఇష్టమని తెలుసుకున్న తరువాతనైనా ఎందుకు బయటపడకూడదు? కొన్నిసార్లు కొన్ని విషయాలలో తనే తొందరపడి సిగ్గుపడ్డది. అప్పుడు కూడ అతను తనకు ఏమీ అంటనట్లే ప్రవర్తించేవాడు.

ఒక్కోరోజు అతని నిర్లక్ష్యతను చూస్తుంటే ఆమెకు చాలా కోపం, బాధ కూడ కలిగేవి ఆడవాళ్ళు ఇలా బాధపడేప్పుడు చూడటం అతనికి సరదా ఏమోనని అనుమానం కలిగేది. తను మాత్రం తక్కువేం తిన్నది? పాపం, ఆ రంగారావు ఎంత బాధపడ్డాడో? ఎక్కడ ఉన్నాడో, ఎలా ఉన్నాడో కూడ ఎవరికీ తెలియదు. ఎంత కపటంలేని మనిషి? అతని ప్రేమనే స్వీకరించి ఉంటే? తనను దేవతలాగ పూజించి ఉండేవాడు.

చివరి చివరకు ప్రభాకర్ కేవలం తనను ఏడ్పించటానికే ఇలా స్నేహం చేస్తున్నాడని ఊహించుకుంటుంది. అతని పరిచయమైన మొదటినాటినుండీ ఏ రోజైనా, ఏ మాటల్లోనైనా ఆమెను ప్రేమిస్తున్నట్లు కన్పిస్తాడేమోనని గంటలకొద్దీ ఆలోచించేది.

అబ్బే లేదు తనకు గుర్తున్నంతవరకు అతని మాటలవల్ల తన హృదయ బలహీనతను బయటకు లాగి విజయ గర్వంతో చిరునవ్వు నవ్వే వాడేకాని అతను మాత్రం ఎప్పుడూ తనకు చిక్కలేదు.

ఒకరోజు తనకు చాలా ఇష్టమైన చీర కట్టుకున్నది. ప్రభాకర్ వచ్చిన వాడు ఊరుకున్నాడా? "ఈ చీరలో మీరు చాలా అందంగా ఉన్నానను కుంటున్నారుగదూ?" అన్నాడు. తన హృదయం చాలా బాధపడింది ఆ రోజు. ఇంకొక రోజు "పాపం, మీరు చాలా జాగ్రత్తగానే ఉంటారు.

కాని అప్పుడప్పుడు మాత్రం మీరు తెలియకుండానే బయటపడుతుంటారు" అన్నాడు.

పోయిన ఆదివారం రోజు అతను జేబులోనుండి సిగరెట్టుపెట్టె తీసుకొనేప్పుడు ఒక ఫొటో క్రిందపడింది. అది చేతిలోకి తీసుకుని చూసింది. ఒక అందమైన అమ్మాయి ఫొటో. తను ఫొటో చూస్తుంటే, ప్రభాకర్ తనముఖం చూస్తున్నాడని గ్రహించుకుని అడిగిం:. "ఈ అమ్మాయి ఎవరూ ?"

"నీ లాంటి ఒక స్నేహితురాలు."

ఆ మాటకు తను చాలా బాధపడ్డది. పలుక్కుండా ఫొటో టేబిల్ మీద పెట్టింది.

"ఏం, ఈర్ష్య కలుగుతోందా ?" అన్నాడు నవ్వుతూ కళ్ళల్లోకి చూస్తూ.

"నా కెందుకండీ ఈర్ష్య ?" అంటూ నవ్వ ప్రయత్నించింది.

"అదేమాట నా కళ్ళల్లోకి చూస్తూ చెప్పండి" అన్నాడు. తనకు నిజంగా కోపం కూడా వచ్చింది.

"అంటే, మీ అభిప్రాయం ?" అన్నది కొంచెం తీక్షణంగానే. కాని ఆ మాట అనేప్పుడు అతని ముఖంలో కాక ఎక్కడకో చూస్తున్నది.

ఇదంతా ఒకసారి తిరిగి తల్చుకుంటే ఆమెకు ఎప్పుడూ ఎక్కడా ప్రభాకర్ తనను ప్రేమిస్తున్నట్టు కన్పించలేదు.

ఒకొక్కరోజు విసుగుపుట్టేది గిరిజకు. ఇలా ఎన్ని రోజులు? పోనీ తనే తన ప్రేమను ప్రకటించి అతని అభిప్రాయం అడిగితే ? కాని ఒకవేళ ప్రభాకర్ తన ప్రేమను తృణీకరిస్తే ? బాధకంటే ముందు అవమానంతో తను ఆత్మహత్య చేసుకోవాలింక. ఎంత బాధనైనా హృదయంలో దాచుకుని తను బ్రతకగలుగుతుంది. కాని ఒకసారి అవమానింపబడి తను బ్రతకలేదు. ప్రభాకర్ ఒప్పుకున్నా, ముందు తానే అతన్ని పెండ్లి చేసుకోమని కోరి దాంపత్య జీవితం సుఖంగా గడపగలుగుతుందా ? లేదు, జీవితమంతా ప్రభాకర్ తనమీద దయతలచి చేసుకున్నట్లు ప్రవర్తిస్తాడు. తను అణిగి మణిగి పడిఉండాలి.

ఇలాంటి మానసిక సంఘర్షణలోనే మూడు సంవత్సరాలు దొర్లి పోయాయి. ఇప్పుడు ప్రభాకర్ హౌస్ సర్జన్‌గా పని చేస్తున్నాడు. గిరిజ జీవితంలో ఏ మార్పూ లేదు. "గొర్రె తోక బెత్తెడే" అన్నట్లున్నాయి జీతం, జీవితమూను.

గిరిజ ఆశలన్నీ నిరాశలుగా మారుతున్నాయి. జీవితం మీదనే విరక్తి కలుగుతున్నది. ప్రభాకర్ మొదటినుండి చివరివరకు తనకు ఒక ప్రశ్నలాగ తయారయ్యాడు. ప్రభాకర్ మనస్సులోని అభిప్రాయాన్ని గ్రహించే శక్తి తనకు లేదు.

చివరకు అతను తనను ప్రేమించటం లేదని నిర్ణయించుకున్నది. ఎలా ప్రేమిస్తాడు? అతను ఒక డాక్టరు, డబ్బున్నవాడు. పైగా అందగాడిననే ధీమా కూడ ఉన్నది. మరి తనో, ఒక మామూలు క్లర్కు. చెప్పుకోతగ్గ అందమూ లేదు. పెద్దలు సంపాదించినదైనా ఇంత ఉన్నదా అంటే, అదీ లేదాయె. మరి ఇక తనలో ఏ గుణాన్ని చూసి ప్రభాకర్ తనను ప్రేమిస్తాడు? ఈ ఆలోచనే మూడు సంవత్సరాల క్రితం తట్టి ఉంటే? ఇప్పుడు సమయం మించిపోయింది. అక్కడనుంచి వెనక్కు పోలేదు. జీవిత యాత్రలో ఎంతో మంది వ్యక్తులతోటి పరిచయం కలుగుతుంది. అందులో చాలా కొద్దిమంది మాత్రం హృదయకవాటం వరకూ ప్రవేశిస్తారు. ఆ కొద్దిమందిలో ఏ ఒకరిద్దరో లోపలకు తొంగి చూడగలుగుతారు. కాని లోపలకు ఒక్కరు మాత్రమే ప్రవేశించగలరు. ఆ అదృష్టం ఏ కొద్దిమందికో కలుగుతుంది.

రామారావు, సుబ్బారావు మొదలైనవారు తన హృదయ కవాటం వరకూ వచ్చి కూడ విఫలులై వెళ్ళిపోయారు. రంగారావు తొంగి చూడ గలిగాడు. కాని ఈ ప్రభాకర్ సునాయాసంగా లోపల ప్రవేశించటమే కాకుండా హృదయాన్నంతా ఆక్రమించుకున్నాడు.

ఈ మధ్య ప్రభాకర్ గిరిజ యింటికి రావటం తగ్గించాడు. వచ్చినా ముళ్ళమీద నిల్చున్నట్లు కన్పిస్తాడు. గిరిజమీద దయదలచి వస్తున్నట్లుంటుంది అతని మాటల ధోరణి. గిరిజ హృదయం అతను ఇంత నిర్లక్ష్యంగా నిర్దయగా మాట్లాడుతూంటే బాధతో మూల్గేది. కాని ఆ మూల్గు ప్రభాకర్ చెవుల వరకూ పోకుండా అణిచిపెట్టేది.

అతను వెళ్ళిపోతూంటే "మరల ఎప్పుడు వస్తారూ ?" అని అడగా లనిపించేది. కాని ఆత్మాభిమానం ఆమె పెదాలను బంధించేది. అతని రాకపోకల వల్ల తనకు ఎలాంటి ఆనందమూ, బాధ లేనట్లు ప్రవర్తించేది.

ఒకోసారి అతను చాలా తేలిగ్గా చూస్తున్నాడనే భావం రాగానే ఆమెకు అభిమానం వచ్చేది. హృదయానికి దెబ్బ తగిలేది. ఈసారి అతను వచ్చినప్పుడు తనూ చాలా నిర్లక్ష్యంగా ప్రవర్తించాలని ఊహించుకునేది. ఒకోరోజు వీలయినంత వరకు అవమానపరచి "నీవు ఊహించుకున్నట్లు నీ మీద నా కేమంత ప్రేమ ఒలికిపోవటం లేదులే" అన్నట్లు ప్రవర్తించాలను కుంటుండేది

కాని ప్రభాకర్‌ను చూడగానే ఆమె కోపమంతా మంచు గడ్డలాగ చల్లబడిపోయేది. దీపం ముందు కరిగిపోయే క్రొవ్వు ఒత్తిలాగ ఆమె ఆత్మాభిమానం ప్రభాకర్ మౌనం ముందు కరిగిపోయేది.

ఒకరోజు ప్రభాకర్ అకస్మాత్తుగా రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు వచ్చాడు. గిరిజ కిటికీకి దగ్గిర కుర్చీలో కూర్చుని ఎక్కడో శూన్యంలోకి చూస్తోంది. ఆమె కళ్ళవెంట నీరు కారుతున్నది. ప్రభాకర్ దగ్గేంత వరకూ ఆమె యీ ప్రపంచంలోకే రాలేదు.

అతను చూడకుండా కన్నీళ్ళు తుడుచుకో ప్రయత్నించింది. "ఏడుస్తున్నా రెందుకండీ ?" అన్న అతని మాటలకు సిగ్గుపడింది.

అతని ముఖంలోకి చూసింది. అదే కొంటె చూపు, చిరునవ్వు, మౌనం. గిరిజ శరీరమంతా అవమానంతో బాధతో వణికి పోయింది. గుండెల్లో గంగాళాలు కుతకుత లాడుతున్నాయి. "ఛీ, రాక్షసుడా, నా జీవితాన్ని నాశనం చేశావు" అని గట్టిగా అరవ బుద్ధయింది. కాని అరవలేదు. వణుకుతున్న పెదాలతోనే ఉద్రేకాన్ని అణుచుకున్నది. ఎలా తిడుతుంది ? ఏమని తిడుతుంది ? ప్రభాకర్ తన పాత్రను చాలా నేర్పుగా నిర్వహించు కున్నాడు. అతను తనకు ఏమన్నా ఆశలు చూపించాడా ? ఆశలు చూపలా ? చూపాడు. కాని నోటితో కాదు, మౌనంగానే..."

"మీరూ అందరు ఆడపిల్లల్లాగానే ఏడుస్తారన్న మాట" ఈ మాటల్లోని వ్యంగ్యం గిరిజను చాలా బాధపెట్టింది.

"అంటే మీ అభిప్రాయం ?"

"అః ఏమీ లేదు. ఎందుకు ఏడుస్తున్నారా అని ఆలోచిస్తున్నా. నూటికి నూరుమంది ఆడపిల్లల్లో ఉండే బలహీనత మీలోనూ కన్పించటం చాలా ఆశ్చర్యంగానే ఉన్నది సుమా !"

"అదంతా మీ కనవసరం. మీరు మీ స్థానాన్ని గుర్తుంచుకుని మాట్లాడండి. ఒక్క విషయం మాత్రం తెలుసుకోవాలని నా మనవి. మీకూ యీ ఏడ్పుకూ ఎలాంటి సంబంధమూ లేదు "

"నిజంగానా ?" అంటూ తన కళ్ళల్లో ఏదో చదవటానికి ప్రయత్నిస్తున్న ప్రభాకర్ మీద అసహ్యం కోపం కలిగాయి. "మీ రేదో అపోహ పడుతున్నారు లాగున్నది. మీరు ఊహించేది ఏ మాత్రం నిజంగాదని తెలుసుకోవాలని నా మనవి. దయచేసి మీరు మా ఇంటికి రావటం తగ్గిస్తే ఎంతో మంచిది."

"క్షమించండి. పాపం, ఈ రోజు మీ మనస్సు మీ వశం తప్పిపోతోందిలా వుంది. నేను అనవసరంగా మిమ్మల్ని బాధపెట్ట తల్చలేదు. కాని వెళ్ళేముందు ఒక్క విషయం మాత్రం చెప్పదల్చుకున్నాను. మిమ్మల్ని నేను ఎప్పుడూ తేలిగ్గా చూడలేదు. అంతేకాదు. నేను మిమ్మల్ని చాలా గౌరవంగా కూడ చూస్తున్నాను. ఎప్పుడైనా మీకు నా అవసరముంటే కబురు చేయండి వస్తాను. జీవితంలో మీరు ఏది కోరినా చేయటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను."

గిరిజకు కోపంతో శరీరం వణికిపోయింది. ఎంత గర్వం అనుకున్నది.

"మీరు నాకు చేయగలిగిందీ, నేను మిమ్మల్ని కోరదగిందీ నా కేమీ కన్పించటం లేదు" అన్నది గిరిజ.

"దానికేం లెండి. మనిషికి మనిషి ఎప్పుడైనా అవసరమౌతారు" అంటూ తిరిగి చూడకుండా వెళ్ళిపోయాడు ప్రభాకర్. ఆ చివరి వాక్యాలు వణుకుతున్న కంఠంలోనుంచి వచ్చాయి. ముఖంలో కళ్ళల్లో ఒక రకమైన బాధకూడ కన్పించింది గిరిజకు.

వెళ్ళిపోతున్న ప్రభాకర్‌ను "ప్రభాకర్ ! నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను. పెండ్లి చేసుకోవూ ?" అని అరుద్దామనిపించింది. కాని అంతలోనే ప్రభాకర్ వెళ్ళిపోయాడు.

నెల రోజులు గిరిజకు చాలా భారంగా భయంకరంగా గడిచిపోయాయి. ప్రభాకర్ వస్తాడని ఎదురు చూసింది. రోజులు పీడకలల్లాగ గడిచిపోతున్నాయి. కొద్ది రోజుల తర్వాత జ్వరం వచ్చింది. వారం రోజుల వరకూ జ్వరతీవ్రత తగ్గలేదు. హాస్పటల్లో చేర్చారు. ఆ రోజున ఆమెకు పూర్తిగా స్పృహలేదు.

* * * *

"డాక్టర్...నన్ను...పెండ్లి...చే...సు...కోరూ" అంటూ డాక్టరు మధుసూదనరావు చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకున్నది గిరిజ.

డాక్టరు ఆలోచిస్తున్నాడు. ఈమె రాత్రినుండి ఇలాగే పలవరిస్తున్నది. తెల్లవారుతోంది. కాని ఆమె డెలీరియమ్ తగ్గలేదు, సరిగదా ఆమె పరిస్థితి ఇంకా ఘోరంగా ఉంది. ఇప్పుడు తన కర్తవ్యమేమిటి? తను చేసుకుంటానంటే ఇంతలో తన సొమ్ము ఏమి పోతుంది? కనీసం ఆమె ఆత్మ శాంతితోనైనా వెళ్ళిపోతుంది. ఒకవేళ ఆమె బ్రతికి బయటపడుతుందా, ఒక ప్రాణదానం చేసినవాడవుతాడు. తరువాత నిజంగానే పెండ్లి చేసుకోమంటే? తను ప్రేమిస్తున్న లలిత పనేంకావాలి? లలితను తను ఎంత బాధపెట్టాడు? పది పదిహేను రోజులనుండి వెళ్ళనేలేదు తను లలితను చూడటానికి.

"డా...క్ట...ర్...పెం...డ్లి" అన్న క్షీణస్వరం|అతని ఆలోచనలకు అంతరాయం కలిగించింది. ఆమె చెయ్యి తన చేతిని వదిలి మంచంమీద పడిపోయింది. తల ప్రక్కకు వాలిపోయింది. ఆమె అశాంత హృదయం పూర్ణ శాంతిని పొందింది.

డాక్టరు కళ్ళనుండి రెండు వేడి కన్నీటి చుక్కలు రాలాయి. ఎవరిదో "గిరిజా" అన్న బాధతో కూడిన స్వరంతో ఉలిక్కి పడ్డాడు డాక్టర్ మధుసూదనరావు.

ఎవరది? ప్రభాకరా? డాక్టర్ ప్రభాకర్? అతనికీ యీమెకూ ఏమి సంబంధం?

గిరిజ చల్లని చేతిని రెండు చేతులతో తీసుకుని ముఖానికి అడ్డుపెట్టుకొని వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తున్నాడు ప్రభాకర్. డాక్టరుకు బాధకంటే ఎక్కువ ఆశ్చర్యం కలుగుతున్నది.

ప్రభాకర్ భుజముమీద చెయ్యి వేసి "అదేమిటి ప్రభాకర్? ఎప్పుడూ తొణకనివాడివి అలా ఆడపిల్లలాగ ఏడుస్తున్నావు? యీ అమ్మాయి నీకు తెలుసా?" అన్నాడు.

"అవును తెలుసు. మే మిద్దరం ఒకరి నొకరు ప్రేమించుకున్నాము. వీణ తీగెలు బిగించినకొద్దీ మంచి శబ్దం పలుకుతుంది. కాని మేము చేసిన తప్పల్లా తెగేంతవరకూ బిగించటమే" అంటూ పిచ్చివాడిలాగ వార్డునుండి ఊగుతూ వెళ్ళిపోయాడు.

డాక్టరు ప్రభాకర్ వాక్యాన్ని అర్థం చేసుకునే ప్రయత్నంలో అదే వాక్యాన్ని వల్లించాడు "మేము చేసిన తప్పు, తెగిందాకా బిగించటమే" అని, ఒకసారి ప్రభాకర్ వెళ్ళేవైపుకూ మరల గిరిజ శవం వైపుకూ చూసి "తెగిపోయిన తీగెలు" అంటూ ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పు విడిచి, కుర్చీలో కూలబడ్డాడు.

(ఆంధ్రసచిత్రవారపత్రిక-1954)